

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
103 33 Stockholm

Betänkandet Effektivare kontrollmöjligheter i systemen för rot, rut, grön teknik och personalliggare (SOU 2024:61)

Fi2024/01702

1 Sammanfattning

Skatteverket tillstyrker att förslagen i betänkandet genomförs.

Skatteverket lämnar dock vissa synpunkter på förslagen. Synpunkterna gäller förslag till ändringar och förtydliganden m.m.

Skatteverket vill särskilt framhålla behovet av att kunna använda den data som samlas in genom personalliggarna för urvalsändamål. En sådan möjlighet är en nödvändig förutsättning för att effektivisera Skatteverkets arbete med att upptäcka och bekämpa svartarbete genom att kontrollbesök kan genomförs på rätt plats vid rätt tillfälle.

2 Skatteverkets synpunkter

2.1 Del 1 Skattereduktion för hushållsarbete och installation av grön teknik

2.1.1 Avsnitt 1.2, 1.3 och 8.2.3

I betänkandet föreslås Skatteverket få möjlighet att förelägga tredje man att lämna uppgift om en rättshandling med någon annan. Föreläggandet ska avse förhållanden som har betydelse för Skatteverkets kontroll av en utbetalning som har gjorts. Om särskilda skäl finns får föreläggandet även avse kontroll av en begäran om utbetalning innan utbetalning har gjorts.

Av de föreslagna bestämmelserna i 20 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete (HUSFL) och 19 a § lagen (2020:1066) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik (GRÖNFL) är det svårt att utläsa att syftet med föreläggande är att kontrollera någon annan än den som föreläggs. Även om det av betänkandet klart framgår att det rör sig om ett tredjemansföreläggande så anser Skatteverket att det bör förtydligas i lagtexten att syftet med föreläggande är kontroll av annan än den som föreläggs.

Förslagsvis kan andra och tredje styckena formuleras enligt följande:

Förelägandet ska avse förhållanden som har betydelse för Skatteverkets kontroll av en utbetalning som har gjorts enligt denna lag *till annan än den som föreläggs*.

Om det finns särskilda skäl får *ett sådant föreläggande* avse förhållanden som har betydelse för Skatteverkets kontroll av en begäran om utbetalning innan en utbetalning gjorts.

2.1.2 Avsnitt 1.2, 1.3 och 8.2.5

Utredningen föreslår att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite ska gälla omedelbart. Ett sådant föreläggande kan av rättssäkerhetsskäl överklagas och bestämmelsen behövs för att inte riskera att Skatteverkets kontroll förhalas genom ogrundade överklaganden. Samtidigt föreslås att ett beslut som avser föreläggande utan vite inte ska få överklagas då en sådan möjlighet skulle ge enskilda rätt till domstolsprövning på ett tidigare stadium än vad som är motiverat från rättssäkerhetssynpunkt.

Skatteverket föreslår att föreslagen bestämmelse förtydligas. Även om enbart förelägganden med vite enligt utredningens förslag ska kunna överklagas blir det tydligare för enskilda om det framgår av bestämmelsen att *beslut om föreläggande* gäller omedelbart, oavsett om det rör sig om ett vitesföreläggande eller inte (jfr 67 kap. 5 § och 68 kap. 1 § skatteförfarandelagen [2011:1244], SFL). Den enskilde behöver då inte utreda vad som gäller rättsligt för förelägganden utan vite.

Föreslagen bestämmelse om att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite ska gälla omedelbart finns i förslaget till en ny paragraf, 20 d § HUSFL respektive 19 d § GRÖNFL. I dessa lagar finns redan bestämmelser om verkställighet under rubriken Verkställighet, anstånd och betalningssäkring, 23 § HUSFL respektive 22 § GRÖNFL. Det bedöms därför vara enklare att komplettera dessa bestämmelsen med ”*beslut om föreläggande*” än att skapa nya fristående paragrafer.

Med dessa justeringar skulle 20 d § HUSFL och 19 d § GRÖNFL kunna utgå och 23 § HUSFL respektive 22 § GRÖNFL formuleras enligt följande:

Beslut om återbetalning och *beslut om föreläggande* enligt denna lag gäller omedelbart.

2.1.3 Avsnitt 1.2, 1.3, 20.2 och 20.3

I författningskommentarerna till de föreslagna bestämmelserna om tredjemansföreläggande i 20 a § HUSFL respektive 19 a § GRÖNFL skriver utredningen vad avser tredje stycket i bestämmelserna att ”*Av bestämmelserna följer att det i ett fall där Skatteverket visserligen har fattat beslut om en utbetalning till en utförare, men ännu inte genomfört utbetalningen, krävs särskilda skäl för att ett föreläggande ska kunna utfärdas*” (s. 406 och 410).

Tredje stycket reglerar situationen när Skatteverket kontrollerar en begäran om utbetalning innan en utbetalning görs. För det krävs särskilda skäl. Det kan dock aldrig bli aktuellt att stoppa verkställigheten av ett meddelat beslut. Det är då fråga om ett gynnande beslut som verkställs direkt (se prop. 2016/17:180 s. 217 och 218). Om beslutet har meddelats kan Skatteverket således inte stoppa verkställigheten. Om förutsättningarna för utbetalning inte är uppfyllda så ska Skatteverket besluta om återbetalning efter eventuell utredning och kommunikation.

Om avsikten är att beskriva situationen att Skatteverket har möjlighet att korrigera ett beslut innan det har meddelats, dvs. expedierats (jfr prop. 2016/17:180 s. 225 och 226) så bör detta förtydligas.

2.2 Del 2 Personalliggare

2.2.1 Avsnitt 1.1 och 13.4.2

I 39 kap. 11 c § SFL regleras under vilka förutsättningar som en byggherre kan överlåta sina skyldigheter till en självständig näringsidkare såsom en generalentreprenör som utför entreprenad på totalentreprenad eller utförandeentreprenad. En korrekt överlåtelse innebär att de skyldigheter som åvilar byggherren tas över av den aktuella näringsidkaren. En av förutsättningarna för en korrekt överlåtelse är att byggherrens samtliga skyldigheter avseende personalliggaren överlåts.

Utredningen föreslår i en ny paragraf, 39 kap. 12 a § SFL ytterligare skyldigheter för de näringsidkare som är skyldiga att föra en elektronisk personalliggare samt för de byggherrar som är skyldiga att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på byggarbetsplatsen. I första stycket regleras skyldigheten att tillse att en elektronisk personalliggare är utformad på så sätt att uppgifter i den kan överföras elektroniskt till Skatteverket. Denna skyldighet, enligt 39 kap. 12 a § SFL första stycket, föreslås läggas till i 39 kap. 11 c § SFL som en skyldighet som byggherren kan överlåta till en självständig näringsidkare.

Även skyldigheten i 39 kap. 12 a § andra stycket SFL är en skyldighet som träffar byggherren. Där regleras att uppgifter i personalliggaren ska överföras elektroniskt till Skatteverket om Skatteverket vid ett kontrollbesök begär det. Kraven på elektronisk överföring till Skatteverket är en del av skyldigheten att hålla personalliggaren tillgänglig. När det gäller byggverksamhet ska enligt 39 kap. 12 § andra stycket SFL byggherren hålla personalliggaren tillgänglig för Skatteverket på byggarbetsplatsen (den som bedriver byggverksamhet ska dessutom hålla sin personalliggare tillgänglig för Skatteverket och byggherren). Bestämmelsen i 39 kap. 11 c § SFL bör således även omfatta 39 kap 12 a § andra stycket SFL.

Förslagsvis kan 39 kap. 11 c § SFL justeras enligt följande:

Det som sägs i detta kapitel om byggherre ska i stället gälla en näringsidkare som har fått i uppdrag att självständigt ansvara för arbetets utförande, om byggherren och näringsidkaren skriftligen har avtalat att byggherrens samtliga skyldigheter enligt 11 b och 12 §§ och 12 a § första och andra styckena samt 7 kap. 2 a och 4 §§ ska fullgöras av näringsidkaren vid utförandet av uppdraget.

2.2.2 Avsnitt 14.5.2

De kontrollbesök som Skatteverket genomför ger endast en ögonblicksbild av förhållandena på en arbetsplats och det är i princip endast fusk som sker vid tidpunkten för besöket som är möjligt att upptäcka. För att dra full nytta av förslaget att införa elektroniska personalliggare i berörda branscher så behövs en ändamålsenlig bestämmelse som ger Skatteverket tillgång till uppgifterna i sitt urvalsarbete av kontrollobjekt. En sådan bestämmelse skulle ge Skatteverket möjlighet att utifrån risk kunna värdera, prioritera och genomföra kontroller vid

rätt tillfällen och effektivisera myndighetens arbete med att upptäcka och bekämpa svartarbete och arbetslivskriminalitet.

Skatteverkets uppfattning är att en åtgärd som innebär att dessa uppgifter får samlas in och användas i urvalsarbetet är proportionerlig. Uppgifterna som hämtas in är uppgifter som dokumenterats till följd av bestämmelserna om personalliggare. Syftet med personalliggarsystemet är i första hand att ge Skatteverket möjlighet att få en uppfattning om en företagare fullgör sina skyldigheter när det gäller redovisning av innehållen skatt och arbetsgivaravgifter. Dokumentationskyldigheten finns alltså till för att ge Skatteverket bättre möjligheter att upptäcka och bekämpa svartarbete. Uppgiftsinsamlingen är ur det perspektivet således inte känslig.

2.2.3 Avsnitt 16.1

I avsnittet föreslår utredningen att bestämmelserna i 39 kap. 11 § och 11 a § SFL ska kompletteras på så sätt att det i en personalliggare i förkommande fall även ska redovisas identifikationsuppgifter avseende en inhyrd persons arbetsgivare.

Av 9 kap. 5 § förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261) framgår att det beträffande dessa arbetsgivare ska redovisas bl.a. uppgift om namn, personnummer eller samordningsnummer. Detta är personuppgifter varmed dataskyddsregleringen behöver beaktas.

Skatteverket vill framhålla att den föreslagna utökade personuppgiftsbehandlingen inte har bedömts ur ett dataskyddsperspektiv, vare sig i detta avsnitt eller i betänkandet i övrigt. Även om behandlingen enligt Skatteverket varken bör vara att se som ett otillbörligt eller oproportionerligt intrång i den enskilde arbetsgivarens personliga integritet, bör behandlingens förenlighet med dataskyddsregleringen bedömas vid den fortsatta lagstiftningsprocessen.

2.2.4 Avsnitt 17.3.4

Skatteverket hanterar ett flertal sanktionsavgifter. För närvarande bestäms dessa sanktionsavgifter till fasta belopp, eventuellt inom ett intervall med hänsyn till särskilt angivna omständigheter, eller till en procentsats av ett underlag. Inte i något fall knyts befintliga sanktionsavgifter till prisbasbeloppet eller annan form av indexering. Det framstår därför som tveksamt att införa en särlösning för kontrollavgiften avseende personalliggare och knyta den till prisbasbeloppet. Det gäller särskilt med hänsyn till att den kommer att skilja sig jämfört med kontrollavgiften för kassaregister som hittills samordnats med kontrollavgiften för personalliggare. Skatteverket anser därför att det kan finnas skäl att generellt överväga att knyta kontrollavgifterna till prisbasbeloppet.

2.3 Del 3 Ikraftträdande och författningskommentar

2.3.1 Avsnitt 19.2

De föreslagna bestämmelserna om krav på elektronisk personalliggare, överföring av uppgifter i personalliggaren, uppgift om annan arbetsgivare, kontrollbesök, kontrollavgiftens storlek och Skatteverkets rätt att meddela verkställighetsföreskrifter föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Övriga bestämmelser föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

De olika ikraftträdandedatumerna innebär att manuella personalliggare som ger möjlighet att lämna de nya uppgifterna behöver tryckas för att användas mellan 1 juli 2025 och 31

december 2025. Därefter behöver nya personalliggare tryckas för att uppfylla de krav som ställs från den 1 januari 2026 för de som beviljas undantag från 1 januari 2026.

För att undvika onödiga kostnader och för att underlätta för såväl de näringsidkare som ska föra personalliggare som Skatteverket bör dessa förslag träda ikraft samtidigt.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av rättsliga experten Marie Björklund Eriksson. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: överdirektören Fredrik Holmberg, avdelningschefen Michael Eriksson, enhetschefen Robert Grossi och sektionschefen Peter Ljungqvist.

Katrin Westling Palm